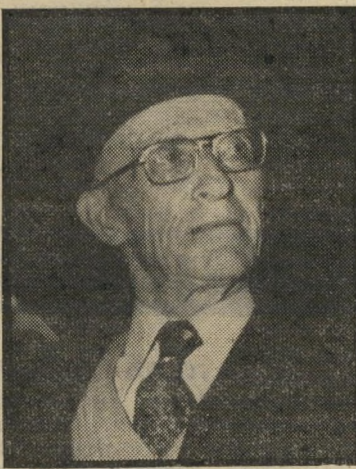

ריח של נפטיזם עולה ממינוי המועד של השדר הוותיק יעקוב בן-הרצל למישרת ניספח התרבות בשגרירות ישראל בלונדון, במקומו של רם עברון. בן-הרצל הוא קרובו של שר-החץ יצחק שמיר, אנשי ספרות ואמנות ישראליים מטילים ספק בכוחו של בן-הרצל לתרום תרומה כלשהי, כנציג התרבות של ישראל לבית בימים אלה סיפרה של נתיב לראות אור בימים אלה סיפרה של נתיב בה בן-יהודה (מילון עולמי לשפה העברית) שישא את השם „1948 — בין הספרות“ הספר עתיד לטווח את ההשקפת תרבות השחרור, כפי שהיא מוכרת כיום ביצירות פרי עטם של סופרי דור הפלמ"ח. גבות רבות של אמנים הורמו. הסיבה: תרומתה של חברת אל על, שהטיסה חינם אין כסף את תבנית המיתקן הקורטיבי, שהתעתד הקורטור הגנירירקי גיורא נובק להציב בירושלים. אמנים רבים תחו לסיבה שהביאה את חברת-התעופה הלאומית, העומדת לפי שוט רגל, להרים תרומה שכזאת. בימים אלה ראה-אור במצרים ספרו ה"ראשון של הסופר המצרי הגודע יוסף איריס, אחרי עשר שנים שבמהלכן לא פירסם דבר. שמו של הרומן הוא לו יורק — 1980. בראשית אפריל עומדת להיפתח באולם התצוגה של הספריה הלאומית תערוכה המוקדשת ליובל ה-80 של הדי"ר משה שפירא, מי שהיה המ"ל של הוצאת ספרי תרשיש, שנחשבת עד היום למעלה שבהוצאות הספרים ש"היו בארץ. בתערוכה יוצגו כל הספרים שראו אור בהוצאתו של הדי"ר שפירא. בחוברת של סימן קריאה שראתה אור בימים אלה מתפרסם „9 שירים וקטעי שיר לא ידועים של אברהם בן יצחק“ (ספסר שירי ראה אור בהוצאת תרשיש), קטע של יצחק בן-נר, ראיון מקיף עם אסא כשר ועוד יצירות מקור רבות ומתורגמות לרוב (סקירה מקיפה תתפרסם בקרוב במדור זה). באחת מחוברות המוסף הספרותי של הטיימס, ראה אור שיר מעולה של יהודה עמיחי בתרגום לאנגלית. שיריו של עמיחי תורגמו עד כה ליותר מ-20 לשונות.

העולם הזה' 41, 2042, 20.10.1976, עמ' 44 — (45). (המאמר המזוהם ביותר שי' ראיתי).

מעבר להערכה זו של סניטציה ספ' רותית, הרי שעבודתו הקפדנית והמיון

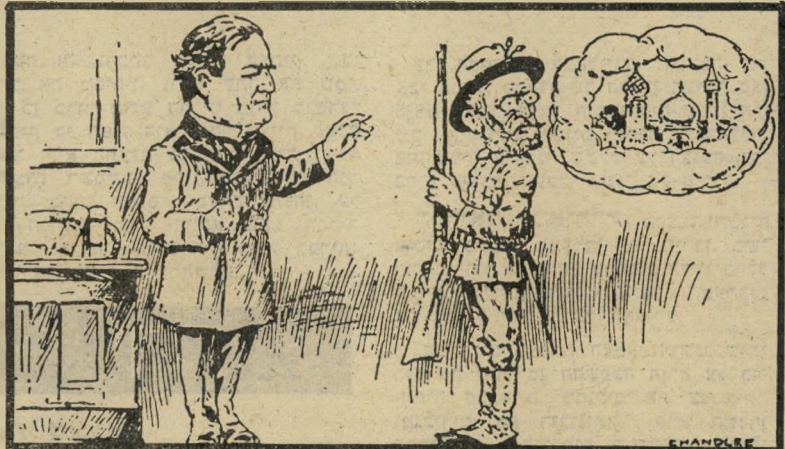

אורי צבי גרינברג
עבודה קפדנית, מיון שקדני

השקדני הולידו ביבליוגרפיה שיש בכוחה לשקף עולם ומלואו בחיי המשורר הימני וביצירותיו. מאמרי הפתיחה מסייעים ל-חומר הממוסר.

רשימה מתוארת מערכת יחסיו של שטראוס עם השלטון העותמאני ועם הישוב הייחודי, תוך חשיפת הקונפליקטים שמקורם היה ביהדותו של שטראוס.

במדור „תעודה“ מביאה רותי קרק „הערות לפרשת „בתי טורא“, הלא הם מישכנות שאננים. מאמרה של קרק נפרח בעובדה ש,בתוך תיקי הקונפוליה ה"בריטית בירושלים שבגנוף המדינה נתגל"תה העתקה של שטריהקניין של הקרקע, שקנה משה מונטיפיורי בשנת 1855 בי"ירושלים ככספו של יהודה טורא... במדור „הארות והערות“ מתייחס חיים זליגמן לעליית יהודי גרמניה, בתגובה למאמרה של מרים גטר (קתדרה 12). יעקוב עמרמי מגיב על פירסום אחר, תחת הכותרת „מה השפיע על הבריטים לצאת מארץ ישראל“. תת מוטו משרדה של זל פניה ברגשטיין „האזנו שלנו גדול ירוק, / האזנו שלנו נוסע רחוק, / כבוקר

אוסקר ס. שטראוס

שגריר אמריקאי-יהודי ראשון בארץ-ישראל *

נוסע, בערב הוא שב / מביא הוא לתנוי כה כיצים וחלכ" מפרסמים יעקוב שביט ודן גילעדי מחקר על „הרפת והמשק הארץ-ישראלי — מקומו ותפקידו של משק החלב במערכת ההתיישבותית היהודית בארץ-ישראל בתקופת-המנדט“.

לסיכום: קתדרה מעניקה אפשרות לי בחינה ביקורתית של ההווה, באמצעות חתך של תולדות ארץ-ישראל לדורותיה. מסכת זו עשויה במיטת של כתב-עת ערוך כהלכה מהבחינה הטיפוגרפית. גדוש ניספחים, תצלומים ותעודות מרתקות.

ביבליוגרפיה

אצ"ג

368 עמודים ובהם 5576 ערכים מצויים בביבליוגרפיה של מיפעלו הספרותי של אורי צבי גרינברג, כפי שנערכה בידי יוחנן ארנון. מצויים בה פתח-דבר מאת אורי צבי, מסת מבוא מאת הלל ברזל, ורישום „ציוני דרך בחייו ובמיפ"עלו הספרותי“. רשימה כרונולוגית מחייו של המשורר, מיון הבמות שבהן השתתף, תרגומיו, קבצים שערך, רישומיו, איגרוף תלו שפורסמו עד כה, קבצים ועבודות-גמר על אצ"ג ועל מיפעלו הספרותי, שירים על אצ"ג, נגדו ולכבודו, ומפתחות למיניהם.

הביבליוגרף יוחנן ארנון טרח ועשה מלאכה יפה, וראוי לציין שמעורבותו בה היא מעל ומעבר למקובל. ויעיד על כך הערך מס' 4484 שבו כתב ארנון: „עומד דן. פולחן נביא השקר (נמר של נייר)

• יוחנן ארנון — אורי צבי גרינברג — ביבליוגרפיה: הוצאת עדי מוס; מהי דורת דיעות אחרונות; 368 עמודים (כריי כה קשה + תצלום אצ"ג).

התבססות על עובדות ותגליות הנוגעות לתולדות שאר העמים השמיים. מאיר בן-רוב מביא במאמרו את סיפור „החקרה הסלבית — מדרוס להר" הבית“. המאמר הוא כימעת תיחקור בלשי לאיתור מקום החקרה הסלבית — בעזרת תצלומי-אוויר, התכני-אורך של ירושלים בתקופות שונות, וניתוח תגליות של ארכיאולוגים שונים. רשימתו של יעקוב ניר על „הרס אמת-המים של קיסריה כתוצאה מביניית נמל הורדוס“ מתארת פרקים בסיפורו של אתר ארכיאולוגי ש"עדיין ניתן לבחון אותו. רשימה מצוי מחקר משווה הנוצרי בתיאורי יוסף בן מתתיהו מה, ובתצלומי-אוויר ושאר עזרים מדעיים מאידך, כדי לחשוף את תנור עות החול ואת חלקן בהיסטוריה נמל קייסריה. רשימתו של משה גיל „הקדשת נכסים וממון על-ידי נוצרים ויהודים ל"טובת ירושלים בתקופת הכיבוש המוסלמי הראשונה (638-1099)“ מביאה תיאור

מפורט של מאזן התושבים הנוצרים וה"יהודים בירושלים בתקופה האמורה, תוך התבססות על תעודות ומיסמכים מן ה"תקופה. לדוגמה: מגילת אחימעץ שבה כתוב: „מוזהב שערים אלף דרכמונים (דינרים) לרלים ועגונים, להפמים והדרי" שנים, אשר התורה משננים, ולמלמרי תי" נקות וחזונים, ושמן למיקוש ככותל מע" רכי למיזבח שפכנים...“

את החלק המוקדש לזמן החדש פותחת רשימתו של ברדכי אליאב על „הקונ"סוליה האוסטרית בירושלים והישוב ה"יהודי“, החושפת את מערכת השירותים, הקשרים והרקע המדיני של הקונסוליה, תוך מיון רשימות וזכרונות של בני חסותה היהודיים. במאמר ישנן דוגמות שונות למעורבותה של הקונסוליה בחיי הקהילה היהודית בירושלים, כמגינה של אזרחי הקיסרות האוסטרו-הונגרית בפני השליטנות העותמאניים.

במיסגרת „דיון“ מתוארים „המניעים ה"אידיאולוגיים בהתהוותה של הקבוצה בימי העליה השנייה“. הדיון נפתח בהרצאה של רפאל פרנקל והשתתפו בו ברוך בן-אכרם והנרי ניר. הוצג בו הרקע ה"אידיאולוגי של הבסיס עליו הושתחו מאר"חר יותר הקיבוץ, הקבוצה והמושב, מר"דכי נאור מציג במאמרו נפרשפועלת ש"כבר הופיעה בחוברת קתדרה קודמות — אוסקר ס. שטראוס. הכותרת: „95-ותו של ציר ארצות-הברית בקושטא, אוסקר ס' שטראוס, למען העלייה לארץ" ישראל“. הנשיא קליוולנד מינה את שטראוס ב-1887 להיות ציר בקושטא, ו"הוא שהיה בין מיסדי החברה ההיסטורית האמריקאית-יהודית והוועד היהודי האמריקאי. נחשב בזמנו ליהודי הבכיר ביותר בארמיניסטרציה האמריקאית, ובמשך שנים רבות שימש כנציג האמריקאי בבית-הדין הבינלאומי בהאג. ב-1906, מינה אותו הנשיא רוזולט לשרי-המסחר בממשלתו. בי

• קריקטורה אמריקאית המתארת את נשיא ארצות-הברית מקינלי ממנה את אוסקר ס. שטראוס לתפקיד שגריר אמריקאי-יהודי ראשון בארץ-ישראל ובתורכיה.

עד מהרה מתחילים שניהם להתגורר ביחד. בחוג המהפכני פוגש בארט בגיבור-המדע: „העיתונים הישנו את עבודתו של אדמונד הוקסביל בן ה-25 לעבודתו של אלברט איינשטיין בן ה-26, וההשוואה לא נסתה לרעת הוקסביל... ולמרת הישגיו המרשימים הוא: חבר בתא מחתרתי.“

סיפור העלייה נפתח בראשית שנות ה-80 של המאה ה-20, כאשר המישטר הנשיאותי של ארצות-הברית מתחיל להתפורר. הוא נמשך כאשר על מדינת ענק זו משתלטת כת של סינדיקליסטים, המייצגים את הקרטלים הגדולים של ה"תעשייה האמריקאית. הם הודלים ווצר, כתחליף לנשיא. השנים נקפות ובארט הופך למה שלנין כינה „מהפכן מקצועי“, אלא שמועד המהפכה אינו קרב ובא. ובינתיים נעלמת לה ג'נט. ארצות-הברית מתואר בנוסח חיים של מהפכנים רבים, בארצות שונות: „אבל עם הזמן הפתגל לעובדה שבכל רגע נתון יימצאו כדירה נקבות עירומות, שרועות בתשישות, הוצטרף להילולה בהתלהבות לא מעושה, אחרי ששיכנע את עצמו שחיי המהפכן אינם חייבים להיות קודרים...“

כעבור שנים, במישג עם הוקסביל, מספר לו זה על המיתקן להעברה בזמן שהוא הקים, מיתקן שבו המסע בזמן יהיה תד-סיטרי בלבד. הוקסביל, הבונה מיתקן זה עבור הממשלה, מספר לבארט על ג'ק ברנסטיין שהפך „חוקר במישטרה הממשלתית“. כאשר נאסר בארט מתברר שחוקרו הוא ברנסטיין, ששולח אותו אל תחנת הוקסביל.

כמה מאנשי תחנת הוקסביל מגלים, לקראת סיום, שאחרון האסירים, האן געלם ושב. וכעבור מעט זמן מתגלה שהוא חזר בזמן אל עולם העתיד. כאשר נחקר האן בידי בארט, הוא מגלה, כי להוקסביל הגאון היתה טעות כאשר הרכיב את מכשירו. „היתה לו לפחות טעות אחת. המשיכו את המחקר, ועכשיו אנחנו יודעים איך לנוע בשני הכיוונים. אפילו את איינשטיין היה צורך לתקן כעבור זמן. למה לא את הוקסביל?... להמשיך חקירתו של האן, מתברר כי המהפכה שפילקה את הנשיאות בארצות-הברית הביאה את הסינדיקליסטים, נפלה בידי הקונפרבר לוצינה, ואתו האן מגדיר את עצמו כחבר בוועדה שהוקמה כדי לבדוק את מערכת בתי-הסוהר של הממשלה הקיימת. כולל כתיסוהר זה...“

כאשר עומדים להחזיר את הבריאים אל העתיד, מביא בארט מהאן: „מישהו צריך להישאר כאן כדי להקל את תקופת-המעבר של האנשים החלולים, שלא יהיו מסוגלים לעמוד בהלם של החזרה הביתה... אני מציע להישאר...“ וסיפורם של בארט ותחנת הוקסביל מסתיים בהוא השקיף על ממלכתו ממרומי הגיבעה...“

תחנת הוקסביל הוא אחד מספרי המד"ב המתקדם והמתחכמים ביותר שתורגמו עד כה לעברית.

עיון

קתדרה 18

בהדרגה התפתח כתב-העת קתדרה — התולדות ארץ-ישראל ויישובה לאחד ה"פירסומים המעולים שרואים אור בארץ בשנים האחרונות. החוברת החדשה של קתדרה * אינה נופלת באיכותה מקוד-מותיה, וכמה ממאמריה מעניקים לקורא חוויה מרגשת. החוברת נפתחה במאמרו של אברהם מלמד על „ראשיתו של עם ישראל — לחקר קדם-ההיסטוריה ה"ישראלית“. המאמר מציג כמה פרטים מאלפים משלבי ההתחלה של העם הישראלי, בארץ כנען ואחר כך במצרים, תוך

• קתדרה — לתולדות ארץ-ישראל ו"יישובה; בעריכת: יעקוב שביט, יורם צפירי, ישראל ברטל; בהוצאת יד יצחק בן-צבי; 192 עמודים (כריכה רכה).